

Sygn. akt I KK 448/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **A. K.**

skazanego za czyn z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.
na posiedzeniu w Izbie Karnej w trybie art. 439 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.,
w dniu 8 lutego 2023 r.,

w związku z kasacjami wniesionymi przez obrońców skazanego od wyroku Sądu
Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 maja 2022 r., sygn. akt XVII Ka 326/22,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z
dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt VI K 425/17,

**1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w stosunku do A. K., a
na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. w zw. z
art. 518 k.p.k. także w stosunku do M. Z., uchyla zaskarżony
wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do
ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**

**2. zarządza zwrot A. K. opłaty od kasacji w kwocie 450
(czterysta pięćdziesiąt) złotych.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt VI K 425/17, A. K. został uznany za winnego czynu z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia o uznaniu za winnego M. Z. za czyn z art. 239 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 2) oraz o uznaniu za winną czynu z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. A. K., której wymierzono karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata oraz karę grzywny w wymiarze 80 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 80 zł (pkt 3).

Powyższy wyrok Sądu I instancji został zaskarżony wyłącznie przez obrońców A. K. i M. Z.. Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 27 maja 2022 r., sygn. akt XVII Ka 326/22, zmienił zaskarżony wyrok w odniesieniu do podstawy prawnej wymiaru kary wymierzonej A. K. (pkt I), a w pozostałym zakresie utrzymał zaskarżony wyrok w mocy (pkt II). Sąd odwoławczy orzekał w składzie trzech sędziów.

Kasacje od powyższego wyroku wnieśli dwaj obrońcy A. K. Obaj obrońcy podnieśli szereg zarzutów związanych z rzetelnością kontroli odwoławczej, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie A. K. od przypisanego mu czynu lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu lub Sądowi I instancji.

W pisemnych odpowiedziach na obie kasacje prokurator Prokuratury Regionalnej del. do Prokuratury Krajowej w odniesieniu do każdej z kasacji wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zainicjowana kasacjami obrońców skazanego kontrola wyroku Sądu II instancji doprowadziła do jego uchylenia z uwagi na zaistnienie tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady Sądu odwoławczego.

W niniejszej sprawie wszystkim trojgu oskarżonym postawiono zarzuty popełnienia czynu z art. 239 § 1 k.k. i o takie też czyny prokurator skierował do

Sądu Rejonowego akt oskarżenia (k. 1204). Postępowanie przygotowawcze w tej sprawie zakończyło się w formie śledztwa (postanowienie o zamknięciu śledztwa k. 1203).

Na etapie postępowania apelacyjnego, w zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, na druku wskazującym jako podstawę wyznaczenia składu orzekającego art. 449 § 2 k.p.k., wyznaczono skład orzekający trzech sędziów (k. 2451).

Obecnie w sprawach o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat, to nie art. 449 § 2 k.p.k. stanowi o składzie orzekającym na rozprawie odwoławczej. Zgodnie z art. 14fa ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz. U. 2020, poz. 1842 ze zm.; dalej: specustawa COVID-19) w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie roku po ich odwołaniu w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat, na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie jednego sędziego, jeżeli w pierwszej instancji sąd orzekał w takim samym składzie. Zgodnie z przepisem intertemporalnym, tj. art. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2021, poz. 1023; dalej: ustawa nowelizująca) w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpoczęto przewód sądowy na rozprawie apelacyjnej, sąd orzeka w składzie dotychczasowym do czasu zakończenia postępowania w tej instancji. Ustawa nowelizująca, wprowadzająca art. 14fa specustawy COVID-19, weszła w życie w dniu 22 czerwca 2021 r. Oznacza to, że – w omawianym rodzaju spraw – w tych, w których przewód sądowy na rozprawie apelacyjnej wszczęto najpóźniej 21 czerwca 2022 r. skład Sądu odwoławczego wyznacza art. 29 § 1 k.p.k. w zw. z art. 449 § 2 k.p.k., natomiast jeżeli przewód sądowy na rozprawie apelacyjnej został wszczęty w dniu 22 czerwca 2021 r. lub później skład ten reguluje także art. 14fa ust. 1 specustawy COVID-19.

Regulacja z art. 14fa ust. 1 specustawy COVID-19 obowiązuje „w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie roku po ich odwołaniu”. Stan zagrożenia epidemicznego z powodu COVID-19 wprowadzono na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na mocy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. 2020, poz. 433 ze zm.). Stan ten został odwołany rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. 2020, poz. 490). W tym samym dniu, na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (t.j. Dz. U. 2022, poz. 340) ogłoszono stan epidemii w związku z COVID-19. Stan ten trwał do dnia 12 maja 2022 r., kiedy to został odwołany rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. 2022, poz. 1027). W związku z odwołaniem stanu epidemii ogłoszono ponownie stan zagrożenia epidemicznego w związku z COVID-19 – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. 2020, poz. 1028). Stan zagrożenia epidemicznego obowiązuje także obecnie.

W tej sprawie miał miejsce jedynie jeden termin rozprawy odwoławczej, na którym wszczęto i zamknięto przewód sądowy. Termin ten miał miejsce w dniu 27 maja 2022 r. (k. 2459), a więc niewątpliwie po dniu 21 czerwca 2021 r. Było to w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego w związku z COVID-19. Oznacza to, że skład Sądu odwoławczego powinien zostać wyznaczony w oparciu o art. 14fa ust. 1 specustawy COVID-19.

Postępowanie apelacyjne dotyczyło A. K. i M. Z., którym zarzucono popełnienie czynów z art. 239 § 1 k.p.k. Taka kwalifikacja prawna czynów oskarżonych została zawarta w akcie oskarżenia, tak samo kwalifikowane czyny przypisano im w wyroku Sądu I instancji, jak również Sąd odwoławczy utrzymał w mocy wyrok o tak kwalifikowane czyny. Tzw. przestępstwo poplecznictwa jest zagrożone karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Niewątpliwie zatem

jest to przestępstwo „zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat”. W związku z powyższym Sąd odwoławczy powinien orzekać w składzie jednego sędziego, a nie trzech sędziów. Nastąpiła zatem nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Nienależyta obsada sądu występuje m.in. gdy sąd orzekał w składzie znanym ustawie, ale nieprzewidzianym przez obowiązujące przepisy dla danego rodzaju spraw. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że nie można dokonywać gradacji poszczególnych składów na „lepsze” i „gorsze”, bardziej i mniej kwalifikowane (por. wyroki z dni: 6 kwietnia 1971 r., V KRN 527/70; 7 września 1971 r., V KRN 295/71). Sąd Najwyższy dostrzega oczywiście, że nie każde rozpoznanie sprawy przez sąd w składzie innym niż wskazany przez ustawę stanowi uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Jeżeli ustawa przewiduje możliwość orzekania w składzie liczbowo „szerszym”, ale wymaga wydania zarządzenia przez prezesa sądu, to brak takiego zarządzenia i rozpoznanie sprawy w składzie znanym ustawie jako „szerszy” nie powoduje nienależytej obsady sądu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1997 r., I KZP 30/97, OSNKW 1997, z. 11-12, poz. 92). Ma to zatem miejsce np. w związku z możliwością skorzystania z instytucji z art. 28 § 3 k.p.k. (w związku z możliwością wydania postanowienia przez sąd pierwszej instancji), było także możliwe w stosunku do składu sądu odwoławczego w związku z art. 449 § 2 k.p.k. w stanie prawnym obowiązującym do dnia 5 października 2019 r., przewidującym jednoosobowy skład sądu odwoławczego jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, a jednocześnie zawierającym zastrzeżenie „chyba że prezes sądu lub sąd postanowi inaczej”. Taka wykładnia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. nie może jednak znaleźć zastosowania w tej sprawie. Przepis art. 14fa ust. 1 specustawy COVID-19, w sprawach, których dotyczy, określa skład sądu odwoławczego na rozprawie apelacyjnej w sposób kategoriyczny, „na sztywno”, bez przewidzianych od niego wyjątków i możliwości jego zmiany na mocy decyzji procesowej. Nie można zatem przyjąć, że bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. nie wystąpiła, bowiem rozpoznanie sprawy na rozprawie apelacyjnej w składzie „szerszym” niż przewidziany przez ustawę było wyłącznie niedopełnieniem obowiązku wydania określonej decyzji procesowej lub konsekwencją braku

wskazania w tej decyzji ważnej przyczyny zmiany składu sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r., IV KK 417/03).

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady Sądu odwoławczego, albowiem Sąd ten orzekał w składzie trzech sędziów zamiast w składzie jednoosobowym, a w przepisach dla tej kategorii spraw nie przewidziano możliwości zmiany składu jednoosobowego na skład kolegialny.

W związku ze stwierdzeniem uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. należało uchylić zaskarżony wyrok Sądu odwoławczego w stosunku do wnoszącego kasację A. K. , a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., również w stosunku do współoskarżonego w postępowaniu odwoławczym M. Z..

Rozstrzygnięcie o zwrocie opłaty uzasadnia art. 527 § 4 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji.